

**AGENCIJA ZA
NADZOR OSIGURANJA
CRNA GORA**

**IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA NADZOR OSIGURANJA
U 2013. GODINI**

April 2014. godine

AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA

Moskovska 17/A M/C1, 81000 Podgorica

Crna Gora

Tel: +382 20 513 502

Fax: +382 20 513 502

E-mail: agencija@ano.co.me

Veb sajt: www.ano.me

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. ZAKONSKA I PODZAKONSKA REGULATIVA	5
3. NADZOR I KONTROLA	10
3.1. Posredne kontrole poslovanja društava za osiguranje	10
3.2. Neposredne kontrole poslovanja društava za osiguranje.....	12
3.3. Nadzor nad poslovanjem društava za zastupanje i posredovanje u osiguranju.....	16
4. RJEŠAVANJE PO PRITUŽBAMA OSIGURANIKA I DRUGIH KORISNIKA OSIGURANJA	18
5. DOZVOLE, OVLAŠĆENJA I SAGLASNOSTI	20
6. IZVJEŠTAVANJE	22
6.1 Izveštavanje o podacima sa tržišta osiguranja Crne Gore	22
6.2 Sistem elektronskog izvještavanja (www.izvjestaji.com)	24
7. SARADNJA NA UNUTRAŠNEM I MEĐUNARODNOM PLANU	25
8. STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH	26
9. PROCES EVROPSKIH INTEGRACIJA	28
10. PRILOG: Tabele	29

1. UVOD

Agencija za nadzor osiguranja je regulatorni organ, sa svojstvom pravnog lica, nadležan za nadzor i kontrolu tržišta osiguranja u Crnoj Gori. Agencija za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija) osnovana je u skladu sa Zakonom o osiguranju ("Sl. list RCG", br. 78/06 i 19/07, u daljem tekstu: Zakon), sa ciljem zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja i obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti osiguranja zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

Nadležnosti i ovlašćenja Agencije utvrđena su Zakonom, a poslovanje tokom 2013. godine bilo je usmjereno na:

- ✚ unaprjeđenje regulatornog okvira za oblast osiguranja kroz izmjenu postojećih i donošenje novih podzakonskih propisa zasnovanih na Direktivama Evropske unije i međunarodnim standardima;
- ✚ sprovođenje posrednog i neposrednog nadzora nad poslovanjem društva za osiguranje, društva za posredovanje i zastupanje u osiguranju;
- ✚ zaštitu, odnosno sprječavanje ugrožavanja interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja;
- ✚ licenciranje subjekata na tržištu osiguranja;
- ✚ statističko izvještavanje o stanju na tržištu osiguranja;
- ✚ saradnju sa institucijama sistema, drugim nadzornim institucijama i međunarodnim organizacijama iz oblasti osiguranja;
- ✚ aktivno učešće u procesu pregovora za pregovaračko poglavlje 9 – Finansijske usluge.

U vršenju regulatorne i nadzorne funkcije na tržištu osiguranja Crne Gore, Agencija se rukovodi principima transparentnosti, objektivnog i nepristrasnog pristupa u sprovođenju kontrola nad poslovanjem subjekata nadzora, korišćenjem savremenih postupaka i procedura zasnovanih na najboljoj međunarodnoj praksi, te međunarodno prihvaćenim principima i standardima supervizije.

Ovaj Izvještaj usvojen je na 133 sjednici Savjeta Agencije, održanoj dana 29. 04. 2013. godine

2. ZAKONSKA I PODZAKONSKA REGULATIVA

U skladu sa obavezom konstantnog unaprjeđenja regulatornog okvira, 2013. godinu, kao i prethodnu, obilježile su intenzivne aktivnosti Agencije u dijelu daljeg usklađivanja zakonske i podzakonske regulative sa evropskim zakonodavstvom.

Završena je procedura donošenja osam podzakonskih akata, na osnovu izmjena Zakona o osiguranju ("Sl.list CG", br. 45/12) i novog Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl.list CG", br. 44/12):

1. Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja i načinu dokazivanja ispunjenosti tih uslova ("Sl. list Crne Gore", br. 15/13 od 22.03.2013)

Ovim pravilnikom utvrđuju se bliži uslovi i način dokazivanja ispunjenosti uslova za izdavanje dozvola za obavljanje poslova osiguranja, u skladu sa članom 30 Zakona. Naime, pomenutim pravilnikom propisana je kompletna dokumentacija potrebna za izdavanje dozvole društvima za osiguranje, reosiguranje i filijalama stranih društava, društvima za zastupanje, posredovanje i pružanje drugih usluga u osiguranju. Imajući u vidu dokumentaciju koja se zahtjeva pri odlučivanju o izdavanju dozvole u smislu ovog pravilnika, isti će najviše uticati na pravna i fizička lica koja se pojavljuju kao kvalifikovani imaoci u društvima za osiguranje i vlasnici udjela u društvima za posredovanje i zastupanje, na fizička lica koja su kandidati za članove odbora direktora odnosno izvršnog direktora u subjektima nadzora.

Uticaj pravilnika je pozitivan i sa aspekta nivoa zaštite osiguranika odnosno korisnika osiguranja, obzirom na više podataka koje će Agencija imati u vidu prilikom odlučivanja o finansijskoj sposobnosti većinskih vlasnika, opštoj sposobnosti za upravljanje društvom za osiguranje, kao i adekvatnosti kvalifikacija za neposredno rukovođenje tim društvima. Kako se ovaj pravilnik shodno primjenjuje i na filijale stranih društava, društva za reosiguranje, društva za posredovanje i zastupanje u osiguranju, može se očekivati isti efekat i u tom dijelu.

2. Pravilnik o načinu obračuna margine solventnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 14/13 od 15.03.2013)

Ovim Pravilnikom stavlja se van snage do tada važeće Uputstvo o načinu obračuna margine solventnosti iz 2007. godine i obezbjeđuje potpuna usklađenost načina obračuna margine solventnosti sa Direktivom 2002/83/EEC koja uređuje oblast životnog osiguranja i Direktivom 73/239/EEC koja uređuje oblast neživotnog osiguranja.

3. Pravilnik o sadržini mišljenja ovlaštenog aktuara ("Sl. list Crne Gore", br. 17/13 od 05.04.2013)

Ovim Pravilnikom obuhvaćene su izmjene Zakona o osiguranju iz 2012. godine, izmjene i dopune podzakonskih akata koje je Agencija donijela, a kojima se bliže uređuje poslovanje društava za osiguranje. Pored toga, u odnosu na važeći Pravilnik o sadržini mišljenja ovlaštenog aktuara, došlo je do izmjena u dijelu podataka koje je ovlašćeni aktuar dužan da prikazuje u mišljenju, a isti je dopunjen i novim obavezama analize određenih segmenata poslovanja važnim za vršenje kontinuiranog nadzora društava za osiguranje.

4. Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i jedne trećine kapitala ("Sl. list Crne Gore", br. 46/13 od 02.10.2013)

Donošenje novog Pravilnika o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje inicirano je zbog potrebe usklađivanja sa izmjenama Zakona o osiguranju iz 2012. godine, i u cilju daljeg usklađivanja sa Direktivom 2002/83/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 5. novembra 2002. godine o životnom osiguranju i Direktivom Savjeta 92/49/EEC od 18. juna 1992. god. (trećom Direktivom o neživotnom osiguranju).

Ovaj predlog, u odnosu na važeći pravilnik, donosi sljedeće izmjene:

- a) bliže su definisana načela sigurnosti, prinosa i prometljivosti imovine kojima je društvo za osiguranje dužno da se vodi pri izboru oblika imovine i visine ulaganja;
- b) propisani su dozvoljeni oblici i ograničenja deponovanja i ulaganja posebno za sredstva bruto tehničkih rezervi a posebno za sredstva bruto matematičke rezerve, dok u važećem pravilniku neživotna i životna osiguranja imaju posebno dozvoljene oblike i ograničenja deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi;
- c) propisani su dozvoljeni oblici i ograničenja deponovanja i ulaganja na bruto principu i bliži uslovi za ulaganje u nepokretnosti;
- d) bliže je definisano deponovanje i ulaganje u dužničke hartije od vrijednosti koje su emitovane od strane druge države ili centralne banke i dužničke hartije od vrijednosti stranih pravnih lica;
- e) dozvoljeno je korišćenje udjela reosiguravača u bruto tehničkim rezervama kao oblik za pokriće tehničkih rezervi;
- f) sredstva matematičke rezerve mogu se ulagati u novi oblik imovine: u avanse i zajmove date osiguranicima do visine iznosa otkupne vrijednosti osiguranja na

- osnovu ugovora o životnom osiguranju, a najviše do 30% u avanse i zamove zajedno;
- g) povećano je na 10% ulaganje u obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se ne trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti, ako je izdavalac pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori;
  - h) pored propisanih oblika za deponovanje i ulaganje sredstava kapita društva za neživotno osiguranje izmjenama dozvoljen je i novi oblik imovine: potraživanja od osiguranika po osnovu premije ne starija od 60 dana, a najviše u visini do 10% sredstava kapitala.

5. Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja ("Sl. list Crne Gore", broj 49/13 od 22.10.2013)

Ovim izmjenama Odluka je usklađena sa izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju na sljedeći način:

- obračun naknade izmijenjen je tako da se vrši prema iznosu visine kapitala društva za osiguranje kome se izriče mjera nadzora, prikazanom u mišljenju ovlašćenog aktuara, datom za poslovnu godinu koja prethodi godini u kojoj se mjera nadzora izriče;
- utvrđena je visina naknada koju plaćaju banke prilikom podnošenja zahtjeva za dobijanje saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju;
- utvrđena je visina naknada koju plaćaju društva za osiguranje ili ovlašćeni zastupnici/posrednici prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje duplikata rješenja, u smislu bliže primjene odredbe člana 175 Zakona o osiguranju.

6. Pravilnik o postupku odlučivanja po prigovorima osiguranika i trećih oštećenih lica ("Sl. list Crne Gore", br. 38/13 od 02.08.2013)

Ovim pravilnikom utvrđuje se postupak odlučivanja po prigovorima koje osiguranici, korisnici osiguranja i treća oštećena lica mogu podnijeti na rad društva za osiguranje, društva za reosiguranje, dijela društva za osiguranje - filijale, društva za zastupanje u osiguranju, zastupnika - preduzetnika, društva za posredovanje u osiguranju i agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju, kojima je Agencija za nadzor osiguranja izdala dozvolu za obavljanje poslova osiguranja, reosiguranja, zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju, kao i na rad Udruženja - Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore. U vezi sa tim, Agencija za nadzor osiguranja je izradila obrazac za podnošenje prigovora koji osiguranici, korisnici osiguranja i treća oštećena lica mogu podnijeti na rad društava za osiguranje i drugih subjekata nadzora. Ovaj obrazac ne predstavlja obaveznu formu u kojoj se podnose prigovori, već isključivo služi kao orijentacija licima koja imaju pritužbu na

rad nekog od subjekata nadzora, kako bi se pojednostavila procedura sačinjavanja prigovora i olakšalo postupanje po primljenim prigovorima.

7. Pravilnik o bližem sadržaju knjige štete ("Sl. list Crne Gore", br. 54/13 od 22.11.2013)

Ovim pravilnikom se utvrđuje sadržina knjige šteta, koju su u vezi sa zahtjevima za naknadu štete po osnovu obaveznog osiguranja u saobraćaju dužna da vode društva za osiguranje i Udruženje - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore za štete koje padaju na teret Garantnog fonda, a shodno čl. 17 stav 4 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list Crne Gore", br. 44/12 od 09.08.2012).

8. Pravilnik o uslovima za polaganje, načinu polaganja i programu stručnog ispita za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara ("Sl. list Crne Gore", br. 02/14 od 14.01.2014).

Navedenim pravilnikom Agencija je propisala sadržinu stručnog ispita za dobijanje ovlašćenja za obavljanje aktuarskih poslova, koja se u najvećoj mjeri poklapa sa sadržinom predmeta koje je propisala Međunarodna asocijacija aktuara (IIA-International Actuarial Association) i European Actuarial Consultative Group. Takođe, sadržina stručnog ispita se u velikom dijelu oslanja i na sadržaj predmeta propisanih od strane Britanskog udruženja aktuara (British Institute of Actuaries) koji važi za jednog od najboljih programa obuke aktuara u svijetu, a koji koriste i neke zemlje u regionu koje već duže vrijeme uspješno sprovode obuku i licenciranje svojih aktuara (Slovenija, Hrvatska, Makedonija).

Pri izradi ovih akata korišćena su uporedna iskustva zemalja iz okruženja (Hrvatska, Slovenija, Makedonija), praksa Agencije u vršenju nadzora i rješavanju po prigovorima, kao i mišljenje tržišta na predložene nacрте. Svi pravilnici dostupni su na internet stranici Agencije.

Pored navedenih akata, važan zadatak je bila i izrada nacрта Zakona o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje, koji je finaliziran krajem 2013. godine. Na dan pisanja ovog izvještaja pomenuti zakon je u proceduri pred Ministarstvom finansija, koje je nadležno za njegovo donošenje, i u fazi je javne rasprave.

Predloženi tekst Zakona sačinjen je u cilju potpunog usaglašavanja sa Direktivom 2001/17/EEC, a uređuje postupke dobrovoljne i prinudne likvidacije i postupak stečaja koji se spovodi nad društvima za osiguranje. Potreba za izmjenom ovog zakona proističe kako iz preuzetih obaveza Crne Gore u postupku usklađivanja regulative sa pravnom tekovinom EU, tako i potrebe da se precizno definišu i urede pravne situacije u koje mogu

doći društva za osiguranje u postupku izlaska sa tržišta. Pri izradi nacrtu, osim usaglašavanja sa relevantnom direktivom, namjera je bila da se navedenim zakonom do kraja zaokruži pravni okvir za funkcionisanje akcionarskih društava za osiguranje, koji čine i Zakon o osiguranju, Zakon o privrednim društvima i Zakon o stečaju. Postupci koji se budu sprovodili u skladu sa odredbama ovog zakona trebalo bi da omoguće transparentniji i precizniji postupak koji će sprovoditi osiguravači, Agencija i nadležni sud u navedenim slučajevima i da omoguće adekvatnu informisanost zainteresovanih lica.

Prilikom izrade nacrtu zakona Agencija je imala i pomoć preko projekta TAIEX, pa je radna grupa, sastavljena od predstavnika Agencija za nadzor osiguranja i predstavnika Privrednog suda, koristila i stručnu pomoć konsultanta iz Slovenije, koji je pomogao u sagledavanju praktičnih aspekata i usaglašavanju odredaba sa obavezama iz Direktive 2001/17/EEC.

3. NADZOR I KONTROLA

Tokom 2013. godine Agencija je nastavila sa aktivnostima kontinuiranog nadzora nad radom subjekata na tržištu osiguranja kroz sprovođenje posrednih i neposrednih kontrola poslovanja društava za osiguranje, neposrednih kontrola društava za zastupanje i posredovanje u osiguranju, izricanjem mjera nadzora za otklanjanje uočenih nezakonitosti i nepravilnosti, kao i praćenjem sprovođenja izrečenih mjera nadzora, uz izricanje novčanih kazni za učinjene prekršaje u skladu sa zakonskim ovlašćenjima.

U cilju unaprjeđenja postupaka i procedura vršenja posrednih i neposrednih kontrola, a imajući u vidu najbolju međunarodnu praksu u tom segmentu, Agencija je u 2013. godini donijela i interni akt - Uputstvo o načinu i postupku vršenja kontrole - kojim je bliže uredila proces sprovođenja kontrola, obaveze i odgovornosti lica uključenih u kontrolu, postupanje po završenim kontrolama, kao i postupak izricanja mjera.

3.1. Posredne kontrole poslovanja društava za osiguranje

U izvještajnom periodu, Agencija je, u skladu sa svojim ovlašćenjima, vršila **redovne posredne kontrole društava za osiguranje** za godišnji i kvartalne obračunske periode, izračunavanjem pokazatelja poslovanja koji se dobijaju analizom podataka društva dostavljenih u postupku redovnog godišnjeg/kvartalnog izvještavanja, a shodno Pravilniku o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koji se dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja ("Sl. list Crne Gore", br. 01/13).

Predmetne kontrole vršene su na osnovu sljedeće dokumentacije:

- ✚ godišnjih i kvartalnih finansijskih izvještaja i izvještaja o poslovanju društava za osiguranje;
- ✚ mišljenja ovlašćenih aktuara na kvartalne i godišnje finansijske izvještaje i poslovanje društava za osiguranje;
- ✚ izvještaja ovlašćenih revizora o izvršenoj reviziji godišnjih finansijskih iskaza društava za osiguranje;
- ✚ kvartalnih izvještaja internih revizora osiguravajućih društava;
- ✚ podataka iz sistema za elektronsko izvještavanje Agencije.

Redovne posredne kontrole u 2013. godine bile su usmjerene na analizu pokazatelja: imovine i obaveza (aktive i pasive bilansa stanja) i njihovih promjena u odnosu na prethodne obračunske periode, adekvatnosti kapitala društva, solventnosti i likvidnosti društva, promjena u strukturi tehničkih rezervi i stepena pokrivenosti tehničkih rezervi i 1/3 kapitala, reosiguranja, neto rezultata poslovanja i sl.

Na osnovu izvršenih redovnih posrednih kontrola u 2013. godini, Agencija je donijela sljedeće mjere nadzora:

- ✚ Rješenje broj 02-452/2-13 od 28. 06. 2013. godine kojim je jednom društvu za osiguranje koje obavlja poslove životnih osiguranja izrekla novčanu kaznu zbog nepostupanja na način i u rokovima definisanim zakonom u dijelu izvještavanja i obavještavanja regulatornog organa;
- ✚ Rješenje broj 02-661/7-13 od 25. 07. 2013. godine kojim je izrekla mjeru zabrane obavljanja djelatnosti aktuaru jednog društva za životno osiguranje na period od godine dana zbog ponovljenog nepostupanja u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara ("Sl. list Crne Gore", br.17/13).

Pored redovnih posrednih kontrola, Agencija je, u toku 2013. godine, izvršila i **4 ciljne posredne kontrole poslovanja** društava za osiguranje. Navedene ciljne posredne kontrole izvršene su na bazi dokumentacije i podataka društva koji su dostavljeni na zahtjev Agencije, a odnosile su se na:

- ✚ 3 ciljne posredne kontrole društava koje obavljaju poslove životnih osiguranja u dijelu postupaka i procedura koje primjenjuju u vršenju obaveza iz oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, a koje su propisane Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i Smjernicama za analizu rizika pranja novca i finansiranja terorizma u društvima za osiguranje.

Kao rezultat ovih kontrola, Agencija je, tokom 2013. godine, kontrolisanim društvima dostavila preporuke na jačanju i unaprjeđenju poslovne prakse u ovoj oblasti, koje su se najčešće odnosile na:

- obezbjeđenje redovnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih koji obavljaju poslove na otkrivanju i sprječavanju pranja novca;
- donošenje pisanih procedura kojima se uređuje odnos sa društvima za zastupanje i društvima za posredovanje, a shodno obavezama iz Smjernica;

- usaglašavanje procedura i unaprjeđivanje internih akata na nivou društva kako bi se postigla koordinacija i umjerenost svih procedura, a koje bi bez nedoumica mogli primjenjivati svi zaposleni.
- ✚ 1 ciljnu posrednu kontrolu društva koje obavlja poslove neživotnog osiguranja u dijelu postupanja po mjerama nadzora koje su mu izrečene u prethodnoj godini na osnovu izvršene neposredne kontrole poslovanja u 2012. godini.

Navedenom posrednom kontrolom utvrđeno je da ovo društvo nije postupilo po Rješenju broj 02-596/23-13 iz 2012. godine, obzirom da nije obezbijedilo deponovanje i ulaganje cjelokupnih sredstava neto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine. Međutim, kako društvo nije bilo u mogućnosti da uskladi visinu akcijskog kapitala u 2013. godini sa novom zakonskom obavezom, a na osnovu zahtjeva za produženje roka u kojem bi uspješno obezbijedilo kako nedostajući iznos kapitala, tako i cjelokupno pokriće sredstava tehničkih rezervi, društvu je odobreno produženje roka za ispunjenje navedenih zahtjeva do kraja aprila 2014. godine.

Postupanje društava po datim preporukama predmet je neposrednih kontrola poslovanja u narednom izvještajnom periodu.

3.2 Neposredne kontrole poslovanja društava za osiguranje

Tokom 2013. godine pokrenuto je 7 neposrednih kontrola poslovanja društava za osiguranje, s ciljem utvrđivanja usklađenosti poslovanja sa Zakonom, podzakonskim aktima i drugim propisima kojima se reguliše njihovo poslovanje i postupanje u skladu sa strukom i standardima osiguranja.

Neposredne kontrole poslovanja izvršene su na osnovu neposrednog uvida u poslovnu dokumentaciju društva, putem direktne komunikacije sa menadžmentom i zaposlenima, a u izvještajnom periodu odnosile su se na:

- ✚ ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva koje obavlja poslove životnih osiguranja u dijelu postupka rješavanja šteta, adekvatnosti utvrđenih rezervacija za nastale prijavljene, a neriješene štete (RBNS), analizu kanala prodaje i načina zaključivanja ugovora o osiguranju;

- ✚ ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva za životno osiguranje u dijelu ocjene adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola, sistema upravljanja rizicima, funkcije interne revizije i primjene pravila u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma;
- ✚ ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva za životno osiguranje u dijelu ocjene adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola, sistema upravljanja rizicima, funkcije interne revizije;
- ✚ ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva za neživotno osiguranje u dijelu transakcija sa povezanim licima, pri čemu je izvršena i kontrola finansijskih transakcija dva njegova povezana lica koja posluju u Crnoj Gori;
- ✚ neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja u dijelu ocjene adekvatnosti sistema internih kontrola, sistema upravljanja rizicima, funkcije interne revizije, transakcija sa povezanim licima i pouzdanosti i tačnosti izvještavanja prema Agenciji;
- ✚ ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja u dijelu kontrole transakcija sa povezanim licima, pri čemu je izvršena kontrola finansijskih transakcija jednog njegovog povezanog lica u Crnoj Gori, zatim kontrola adekvatnosti obračunatih tehničkih rezervacija i vrednovanja nekretnina;
- ✚ sveobuhvatnu neposrednu kontrolu poslovanja 1 društva koje obavlja poslove neživotnih osiguranja i to: ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola, sa posebnim osvrtom na proces preuzimanja rizika i proces likvidacije šteta, funkciju interne revizije, kontrolu transakcija sa povezanim licima, adekvatnost utvrđenih tehničkih rezervacija na 31. 12. 2012. godine i 30. 09. 2013. godine, zadovoljenje uslova adekvatnosti kapitala, adekvatnost obračuna margine solventnosti na 30. 09. 2013. godine, deponovanje i ulaganje sredstva tehničkih rezervi i 1/3 kapitala.

Pored navedenih postupaka kontrole, u izvještajnom periodu završena je neposredna kontrola poslovanja 1 životnog osiguravača započeta u prethodnoj godini, i to u dijelu: organizacione i kadrovske osposobljenosti društva, izvještavanja, adekvatnosti kapitala, adekvatnosti utvrđenog nivoa tehničkih rezervi, s posebnim naglaskom na dovoljnost utvrđenog iznosa matematičke rezerve, deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i 1/3 garantne rezerve, internih procedura u dijelu obaveza vezanih za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma i sl.

Napominjemo da su dvije neposredne kontrole poslovanja u 2013. godini izvršene u saradnji sa predstavnicima slovenačkog regulatora tržišta osiguranja – Agencije za zavarovalni nadzor Slovenije, shodno zaključenom sporazumu o bilateralnoj saradnji.

Navedenim neposrednim kontrolama poslovanja društava za osiguranje utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje se, u najvećem dijelu, odnose na tačnost i pouzdanost dostavljenih podataka, primjenu internih akata kojima je uređeno poslovanje društava za osiguranje, kao i postupanje koje nije usklađeno sa donešenim internim pravilima i procedurama, kao i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Na osnovu urađenih zapisnika o izvršenim neposrednim kontrolama, Agencija je u 2013. godini, shodno svojim zakonskim ovlaštenjima donijela: 4 rješenja o izricanju mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju i 6 mjera upozorenja za nepravilnosti koje ne utiču neposredno i u bitnoj mjeri na poslovanje društva, odnosno koje bi mogle bitno uticati na finansijsko poslovanje društva i na prava osiguranika.

Predmetnim mjerama nadzora Agencija je naložila sljedeće:

- ✚ dostavljanje tačnih i pouzdanih statističkih i drugih podataka i izvještaja u skladu sa propisima kojima se uređuje sadržaj, rokovi i način dostavljanja izvještaja, podataka i drugih obavještenja, način utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje i procjenjivanja aktive;
- ✚ da se sva povezana lica uvrste u evidenciju, te da se transakcije sa njima vode i objelodanjuje u skladu sa Zakonom i Međunarodnim računovodstvenim standardom 24;
- ✚ donošenje internih akata kojima će se urediti pravila koja se odnose na transakcije sa povezanim licima, pravila o ograničenjima tih transakcija i transfernim cijenama, te da se uvedu procedure na prepoznavanju fizičkih lica kao povezanih lica u skladu sa Zakonom;
- ✚ obezbjeđivanje deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike u skladu sa Zakonom i Pravilnikom o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi;
- ✚ mjeru upozorenja ovlaštenom aktuaru zbog nepostupanja u skladu sa Zakonom i aktom kojim se bliže uređuje sadržina mišljenja ovlaštenog aktuaru;
- ✚ sačinjavanje tromjesečnih i godišnjih izvještaja internog revizora u skladu sa zakonskim odredbama koje isto propisuju;

- ✚ sačinjavanje plana aktivnosti na jačanju kadrovskih kapaciteta kako bi se postigla i održala adekvatna kadrovska osposobljenost;
- ✚ donošenje i implementaciju internih akata i procedura kojima se uređuju pojedini segmenti poslovanja društva (procedure za identifikaciju, mjerenje i praćenje rizika; procedura koja se odnosi na komunikaciju sa zastupnicima/posrednicima u osiguranju; interne akte kojima se propisuje način postupanja u slučaju sumnje za postojanje prevara prilikom prijave, procjene i obrade odštetnog zahtjeva, liste indikatora koji služe za utvrđivanje kategorije rizičnosti za prepoznavanje sumnjivih klijenata i transakcija);
- ✚ izmjenu i dopunu internih akata u cilju unaprjeđenja istih, kao i njihovog usklađivanja sa postojećim procedurama društva;
- ✚ dostavljanje izvještaja, mišljenja i druge dokumentacije koja ukazuje na postupanje po izrečenim mjerama.

Prikaz društava kod kojih je izvršena kontrola, sa pregledom izrečenih mjera i postupanje po istim do završetka izrade ovog izvještaja, data je u Tabeli 10.1 Priloga ovog izvještaja.

3.3 Nadzor nad poslovanjem društava za zastupanje i posredovanje u osiguranju

Tokom 2013. godine obavljene su neposredne kontrole poslovanja 1 društva za posredovanje u osiguranju i 1 društva za zastupanje u osiguranju.

Navedene kontrole izvršene su putem neposrednog uvida u poslovnu dokumentaciju i razgovora sa odgovornim licima u društvu, a predmet kontrole bila je provjera usklađenosti njihovog finansijskog poslovanja i tehnologije rada sa zakonskom regulativom koja istu uređuje, kao i adekvatnost zaštite interesa koju pružaju korisnicima osiguranja.

Na osnovu Zapisnika o izvršenim kontrolama poslovanja, Agencija je tokom 2013. godine, shodno zakonskim ovlašćenjima donijela 1 rješenje o izricanju mjere nadzora za otklanjanje konstatovanih nezakonitosti u poslovanju i 2 mjere upozorenja za nepravilnosti u poslovanju koje ne utiču neposredno i u bitnoj mjeri na poslovanje društva.

Predmetnim mjerama nadzora Agencija je naložila sljedeće:

- ✚ zaključivanje novog ugovora o osiguranju od odgovornosti za štete koje mogu nastati obavljanjem djelatnosti na iznos od najmanje 200.000,00 € za svaku štetu ili 250.000,00 € agregatno za godinu dana, u skladu sa članom 56 stav 2 tačka 7 Zakona;
- ✚ zaključivanje ugovora o radu sa najmanje dva lica koja posjeduju ovlašćenje za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, a u skladu sa novim zakonskim zahtjevima;
- ✚ obavezu izrade odgovarajuće analize rizika u pisanoj formi, na osnovu koje se daju preporuke za zaključivanje ugovora o osiguranju kojim će ugovornik osiguranja ostvariti svoje potrebe i zahtjeve, u skladu sa članom 62 stav 2 tačka 1 Zakona;
- ✚ obavještanje o svim promjenama u skladu sa odredbama pravilnika kojim je propisana sadržina izvještaja, obavještenja i drugih podataka koji se dostavljaju Agenciji i rokovima njihovog dostavljanja;
- ✚ vođenje posredničkog dnevnika u pisanoj formi, koji će sadržati sve bitne podatke iz ugovora o osiguranju, a shodno obavezi propisanoj Zakonom o obligacionim odnosima;

- ✚ usklađivanje stvarnog i ugovorenog načina obračuna i fakturisanja provizije za obavljanje poslova zastupanja, kao i vođenje evidencije u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva;
- ✚ donošenje akata koja su potrebna za adekvatno vršenje poslova vezanih za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, a shodno obavezi iz Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma;
- ✚ dostavljanje dokumentacije koja dokazuje postupanje po naloženim mjerama.

Pregled izvršenih neposrednih kontrola društava za zastupanje/posredovanje u osiguranju data je u Tabeli 10.2 Priloga ovog izvještaja.

Pored navedenih neposrednih kontrola, u 2013. godini izvršena je ciljna posredna kontrola svih društava za zastupanje i posredovanje koji imaju dozvolu za obavljanje tih poslova u Crnoj Gori, kako bi se utvrdila usklađenosti njihovog poslovanja sa izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju iz 2012. godine.

Uvidom u dokumentaciju dostavljenu na zahtjev Agencije, konstatovano je da:

- ✚ 3 društva za zastupanje nijesu ispunila svoju obavezu koje se odnose na zahtjev da u radnom odnosu imaju najmanje dva lica sa ovlašćenjem za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju. Agencija je na zahtjev ovih društava produžila rok za obezbjeđivanje adekvatnog ovlašćenja do 30. juna 2014. godine;
- ✚ 1 društvo za posredovanje u osiguranju nije dostavilo adekvatne dokaze kojima potvrđuje usklađenost, pa mu je nakon produženja roka, tokom 2014. godine izrečena mjera nadzora.

4 RJEŠAVANJE PO PRITUŽBAMA OSIGURANIKA I DRUGIH KORISNIKA OSIGURANJA

Kako je jedna od redovnih aktivnosti Agencije i rješavanje po prigovorima osiguranika, u toku 2013. godine Agencija je primila i obradila 19 prigovora na rad društava za osiguranje. Od tog broja, 16 prigovora odnosilo se na rad društava za neživotno osiguranje, a 3 prigovora na rad društava koja se bave životnim osiguranjem.

U dijelu **neživotnog osiguranja**, od ukupno 16 prigovora:

- ✚ 9 prigovora bilo je vezano za obradu odštetnih zahtjeva po osnovu osiguranja od autoodgovornosti, uključujući i nezgode po kojima je popunjavan Evropski izvještaj o nezgodi,
- ✚ 1 prigovor za naknadu štete po osnovu kasko osiguranja vozila,
- ✚ 2 prigovora po osnovu kolektivnog osiguranja od posljedica nezgode i
- ✚ 4 prigovora po osnovu osiguranja imovine.

Primjedbe osiguranika po pitanju ove grupe poslova osiguranja odnosile su se najviše na visinu ponuđenog nespornog dijela, a u manjem obimu na postupak prigovora bez odgovarajućeg obrazloženja i propuštanje društva da omogući sprovođenje vještačenja tamo gdje se to uslovima omogućava.

Prigovori na rad društava za **životno osiguranje** odnosili su se na osiguranje života korisnika kredita i mješovito osiguranje . Od 3 prigovora primljenih u toku 2013. godine:

- ✚ 1 prigovor – iz razloga nezadovoljstva dodijeljenim nespornim dijelom,
- ✚ 1 prigovor – iz razloga neinformisanosti o mogućnostima promjene podataka na ugovorima i
- ✚ 1 prigovor – zbog sumnje na kršenje tajnosti podataka o ličnosti.

Pored ovoga primjedbe su se dijelom odnosile i na neadekvatnu komunikaciju sa predstavnicima osiguranja.

Postupak po primljenim prigovorima imao je sljedeće rezultate:

- ✚ osnovano, sa isplatom nespornog dijela odnosno dodatnog iznosa po okončanom drugostepenom postupku pred društvom - 7 prigovora,
- ✚ neosnovan - 1 prigovor,
- ✚ podnosilac odustao – 2 prigovora,
- ✚ Agencija nenadležna, slučaj proslijeđen nadležnoj instituciji - 1 prigovor,

- ✚ stranka upućena na vještačenje odnosno druge radnje u skladu sa uslovima osiguranja – 2 prigovora,
- ✚ stranka upućena na sud radi ponovnog utvrđivanja činjeničnog stanja – 6 prigovora.

Kratak izvod iz registra prigovora dat je u tabeli 10.3 u Prilogu ovog izvještaja.

5 DOZVOLE, OVLAŠĆENJA I SAGLASNOSTI

U skladu sa ovlašćenjima iz čl. 177 i 185 Zakona, Savjet Agencije donosi odluke po podnijetim zahtjevima za dobijanje saglasnosti, ovlašćenja, dozvola i drugim zahtjevima za koje postoji obaveza saglasnosti regulatornog organa po Zakonu. U toku 2013. godine Savjet Agencije održao je 20 sjednica, na kojima se odlučivalo kako o navedenim pitanjima, tako i o opštim pitanjima neophodnim za funkcionisanje same Agencije, shodno Statutu.

U ovom izvještajnom periodu, u postupku po primljenim zahtjevima pravnih i fizičkih lica za izdavanje saglasnosti i ovlašćenja, Agencija je izdala:

- ✚ 2 dozvole za rad društvima za zastupanje u osiguranju,
- ✚ 74 saglasnosti koja su za pojedine, zakonom propisane segmente poslovanja, tražila društva za osiguranje,
- ✚ 60 ovlašćenja zastupnicima i posrednicima u osiguranju, koji su ispunili uslove propisane Zakonom i položili stručni ispit, kao i 2 duplikata već izdatih ovlašćenja.

U skladu sa ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju, Agencija je u toku 2013. godine Udruženju - Nacionalnom birou osiguravača Crne Gore dala sljedeće saglasnosti:

- a) saglasnost na uslove i tarife premija obaveznog osiguranja vlasnika odnosno korisnika vazduhoplova za štete pričinjene trećim licima – u cilju usklađivanja osiguranih suma sa novim zakonskim odredbama;
- b) saglasnost na uslove i tarife premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima - u cilju usklađivanja osiguranih suma sa novim zakonskim odredbama;
- c) izmjene Sistema tarifa premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima – u cilju korekcije visine provizije uračunate u bruto premiju;
- d) saglasnost na uslove i tarife premija za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja – usklađivanje sa odredbama zakona u dijelu sadržine uslova osiguranja.

Takođe, donešene su i Odluke o visini doprinosa Garantnom fondu za 2013. i 2014. godinu, shodno redovnim godišnjim obavezama propisanim istim zakonom.

Agencija za nadzor osiguranja je u skladu sa čl. 60 i 71 Zakona o osiguranju i na osnovu Pravilnika o sadržini i načinu polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, u 2013. godini organizovala dva roka za polaganje stručnog ispita, i to u maju i novembru.

U ova dva roka za polaganje stručnog ispita prijavilo se ukupno 60 kandidata, od čega za polaganje preostalog dijela ispita 16. Ukupan broj kandidata koji su položili ispit je 34, 10 lica je upućeno na ponovno polaganje ispita u cjelini, a mogućnost popravnog ispita poslije novembarskog roka moglo je iskoristiti još 10 lica.

Pored ovih redovnih aktivnosti, u toku 2013. godine upravni spor koji, po pitanju dozvole za rad, Agencija već petu godinu vodi sa Magnat osiguranjem, a koji je bio pravosnažno okončan presudom Upravnog suda u novembru 2012. godine, po zahtjevu MAGNAT osiguranja za vanredno preispitivanje sudske presude, Vrhovni sud je početkom 2013. godine, vratio Upravnom sudu predmet na ponovno odlučivanje. Taj je postupak okončan presudom U.broj 566/13 i vraćen Agenciji na ponovno odlučivanje u novembru 2013. godine.

U ponovnom postupku, koji je otpočeo u decembru 2013. godine, i okončan donošenjem Rješenja broj 03 –1244/8-13 od 03. 02. 2014. godine, ponovo je tom društvu oduzeta dozvola za obavljanje poslova osiguranja. Kao i do sada, ponovo je pokrenut upravni spor po tom pitanju, koji se pred Upravnim sudom trenutno vodi pod službenim brojem U. broj 625/14.

6 IZVJEŠTAVANJE

Agencija je u 2013. godini sprovodila aktivnosti usmjerene na pravovremeno, cjelovito i pouzdano informisanje javnosti i korisnika osiguranja o stanju na tržištu osiguranja Crne Gore, koje obuhvataju blagovremeno informisanje o izmjenama regulative i relevantnim pokazateljima na tržištu osiguranja.

Agencija je, u okviru svojih nadležnosti, nastavila sa aktivnostima na unaprjeđenju izvještavanja i analizi relevantnih pokazatelja osiguranja i poslovanja svih učesnika na crnogorskom tržištu osiguranja, kao i trendova na tržištu. Takođe, Agencija je sprovodila redovne aktivnosti na prikupljanju i analizi statističkih, operativnih i finansijskih podataka sa tržišta osiguranja sa akcentom na unaprjeđenje načina sistematizovanja, nivoa obuhvata i kvaliteta podataka i informacija o poslovanju učesnika na tržištu osiguranja.

6.1 Izvještavanje o podacima sa tržišta osiguranja Crne Gore

Agencija je, u toku 2013. godine, nastavila sa informisanjem javnosti o aktivnostima Agencije, aktuelnim informacijama sa tržišta osiguranja, o izmjenama važeće i donošenju nove regulative, kao i o podacima o učesnicima na tržištu osiguranja u Crnoj Gori (osiguravajućim društvima, društvima za posredovanje i zastupanje u osiguranju, ovlašćenih posrednika, zastupnika) putem svoje zvanične internet stranice (www.ano.me). Takođe, nastavljeno je sa aktivnostima na izvještavanju javnosti o podacima i pokazateljima sa tržišta osiguranja, koji uključuju osnovne i specifične pokazatelje rasta i razvoja tržišta osiguranja.

Tokom 2013. godine, Agencija je u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koji se dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja ("Sl. list Crne Gore" 01/13), pripremala i redovno objavljivala na svojoj zvaničnoj internet stranici izvještaje o stanju na tržištu osiguranja na mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou.

Agencija je, na osnovu preliminarnih podataka koji su dostavljeni od strane društava za osiguranje, pripremila 12 mjesečnih izvještaja koji sadrže podatke o visini bruto fakturisane premije strukturirane po vrstama osiguranja i po društvima za osiguranje i o visini tržišnog učešća društava.

Takođe, Agencija je, tokom 2013. godine, na osnovu analize preliminarnih podataka pripremila četiri kvartalna izvještaja o stanju na tržištu osiguranja. Agencija je, vođena iskustvom regulatora iz okruženja, izvršila promjenu strukture izvještaja na kvartalnom nivou. U skladu sa navedenim, ovi izvještaji su obuhvatali podatke o strukturi i visini bruto fakturisane premije po grupama i vrstama osiguranja, kao i po društvima za osiguranje, o broju osiguranja, o broju i iznosu riješenih šteta po vrstama osiguranje.

Agencija je, u 2013. godini, na osnovu zvaničnih godišnjih izvještaja učesnika na tržištu osiguranja, pripremila Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2012. godinu, koji je usvojen od strane Skupštine Crne Gore u novembru 2013. godine. Godišnji izvještaj obuhvata analizu najznačajnijih kretanja i trendova na tržištu osiguranja u Crnoj Gori, pregled učesnika na tržištu, analizu pokazatelja tržišta osiguranja, uključujući i analizu strukture portfelja osiguranja po grupama i vrstama osiguranje, analizu strukture aktive na nivou svih društava za osiguranje, analizu strukture bruto tehničkih rezervi i njihovog deponovanja i ulaganja u propisane oblike imovine, obračuna kapitala, analizu solventnosti društava za osiguranje, kao i niza operativnih i finansijskih pokazatelja poslovanja učesnika na tržištu osiguranja.

Agencija je, takođe tokom 2013. godine, u skladu sa Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost („Sl. list Crne Gore“, br. 44/10) izvještavala na kvartalnom nivou Savjet za finansijsku stabilnost o pokazateljima sa tržišta osiguranja. Ovi izvještaji, kojih je bilo 4, obuhvataju podatke o iznosima bruto premije i broju osiguranja po vrstama osiguranja, broju i iznosima šteta po vrstama osiguranja, strukturi kapitala na nivou tržišta, strukturi bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta, strukturi deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi na nivou tržišta, strukturi kapitala sa pregledom deponovanja i ulaganja 1/3 sredstava kapitala, nivou solventnosti cjelokupnog tržišta, koeficijentu likvidnosti na dan, strukturi bilansa stanja i bilansa uspjeha na nivou tržišta.

Na internet stranici Agencije kvartalno se objavljuju, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji („Sl. list Crne Gore“, 69/05, 80/08 i 32/11) i Pravilnikom o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koji se dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Sl. list Crne Gore“ 01/13) i finansijski izvještaji društava za osiguranje - bilans stanja, bilans uspjeha, bilans novčanih tokova i izvještaj o promjenama na kapitalu.

6.2 Sistem elektronskog izvještavanja (www.izvjestaji.com)

Sistem elektronskog izvještavanja obuhvata sve podatke koje su društva za osiguranje dužna dostavljati Agenciji, u skladu sa Pravilnikom o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koji se dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja, Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje, Odlukom o načinu procjenjivanja aktive društava za osiguranje, Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete, Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnanje rizika i drugim aktima.

Agencija je u prvom dijelu 2013. godine izradila nove tabele i obrasce i izvršila izmjenu postojećih u Sistemu za elektronsko izvještavanje u cilju usklađivanja sa izmjenama Zakona o osiguranju i izmijenjenim i novim podzakonskim aktima iz oblasti osiguranja, kao i zbog unaprjeđenja kvaliteta izvještavanja i daljeg razvoja sistema analize operativnih i finansijskih pokazatelja poslovanja na tržištu osiguranja u Crnoj Gori.

7 SARADNJA NA UNUTRAŠNJEM I MEĐUNARODNOM PLANU

Tokom 2013. godine Agencija je ostvarivala kontinuiranu saradnju sa Skupštinom Crne Gore, Vladom Crne Gore, Ministarstvom finansija, Savjetom za finansijsku stabilnost, Udruženjem – Nacionalnim biroom osiguravača Crne Gore, Upravom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Centralnom bankom Crne Gore, Komisijom za hartije od vrijednosti, Privrednom komorom, Zavodom za statistiku Crne Gore i drugim institucijama.

Agencija je, u saradnji sa Vladom Crne Gore i Ministarstvom finansija kao nosiocem posla, u 2013. godini učestvovala u pripremi Pretpristupnog ekonomskog programa za Crnu Goru za 2013. – 2016., kojim je obuhvaćena analiza institucionalnog i regulatornog okvira i analiza trendova u sektoru osiguranja, sa odnosnim planiranim aktivnostima za period od 2013. do 2016. godine.

Agencija je i u 2013. godini nastavila sa intezivnim aktivnostima na daljem unaprjeđenju saradnje i razmjene najbolje međunarodne prakse sa ostalim supervizorima iz okruženja na institucionalnom nivou. U cilju efikasnijeg obavljanja regulatorne funkcije, Agencija je nastavila saradnju sa supervizorom austrijskog finansijskog tržišta - FMA, Agencijom za nadzor osiguranja Slovenije, Hrvatskom agencijom za nadzor finansijskih usluga, Agencijom za nadzor osiguranja Makedonije, Agencijom za osiguranje u Bosni i Hercegovini, Agencijom za osiguranje Republike Srpske, Agencijom za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, i Centralnom bankom Kosova.

Agencija je, u toku 2013. godine, učestvovala na godišnjim sastancima supervizora osiguranja, koji se organizuju u cilju razmjene informacija o poslovanju društava za osiguranje koji predstavljaju djelove finansijskih grupacija, a koje omogućavaju efikasniji nadzor i zajedničko procjenjivanje rizika kojima je izložena kako grupa, tako i lokalne kompanije koje posluju u okviru nje.

U izvještajnom periodu, predstavnici Agencije su prisustvovali:

- ✚ Sastancima supervizora Uniqa Grupe, Wiener Grupe i Grawe Grupe, organizovanim od strane austrijskog regulatora finansijskih tržišta – FMA (Austrian Financial Market Authority);
- ✚ Sastancima supervizora Triglav Grupe i Sava Grupe, organizovanim od strane slovenačkog regulatora tržišta osiguranja – AZN (Agencija za zavarovalni nadzor).

Agencija je 7. i 8. oktobra 2013. godine bila domaćin i organizovala VI regionalni sastanak supervizora Centralne i Jugoistočne Evrope, na kojem su razmijenjena iskustva u dijelu sprječavanja pranja novca u oblasti osiguranja, diskutovalo se o ulozi eksternog revizora u oblasti osiguranja, kao i o zahtjevima Fit & Proper testiranja za menadžment osiguravajućih društava.

Aktivnosti poslovne saradnje Agencije sa gore navedenim institucijama u zemlji i inostranstvu usmjerene su ka daljem razvoju crnogorskog tržišta osiguranja kroz unaprjeđenje regulatornog i insitucionalnog okvira i kroz obavljanje nadzornih aktivnosti u skladu sa evropskim preporukama i standardima.

8 STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH

Agencija, u skladu sa raspoloživim finansijskim mogućnostima, obezbjeđuje stručno usavršavanje zaposlenih iz oblasti osiguranja, aktuarstva, revizije, računovodstva, informacionih tehnologija itd.

U 2013. godini završena je prva faza aktuarske obuke za tri zaposlena Agencije, koja je podrazumijevala polaganje svih ispita sa dvogodišnjih poslijediplomskih studija aktuarske matematike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Takođe, Agencija je u toku prethodne godine finansirala obuku za jednog zaposlenog u cilju sticanja zvanja ovlašćenog računovođe.

Pored navedenog, zaposleni Agencije su, u prethodnoj godini, prisustvovali sljedećim seminarima i obukama:

- ✚ Radionici na temu sprovođenja nadzora nad primjenom Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, organizovanoj od strane Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Crne Gore i Misije OEBS-a u Crnoj Gori;
- ✚ Obuci organizovanoj od strane Uprave za kadrove na temu borbe protiv korupcije u Crnoj Gori;
- ✚ Radionici posvećenj primjeni Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (IFRS) od strane finansijskih regulatora, organizovanoj od strane Svjetske banke u Beču, Austrija;

- ✚ VII Kongresu računovođa i revizora Crne Gore na temu: Perspektive računovodstveno – finansijske profesije u procesu pridruživanja EU, Bečići, Crna Gora;
- ✚ Obuci na temu: Sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma u oblasti osiguranja, održanoj u Beogradu, Srbija;
- ✚ Radionici: “IDF Launching Workshop”, organizovanoj od strane Ministarstva finansija Crne Gore u Podgorici;
- ✚ Međusektorskom seminaru regulatora finansijskih usluga: “Colleges of supervisors”, u organizaciji EIOPA-e (Evropskog regulatora tržišta osiguranja), Berlin, Njemačka.

U cilju obezbjeđivanja neophodne edukacije za zaposlene, Agencija je započela implementaciju kratkoročnog Reserve list projekta, koji se realizuje iz neutrošenih sredstava drugih IPA beneficijara, kroz ekspertske misije na temu upoznavanja sa primjenom EU prakse u finansijskoj analizi i analizi poslovanja društava za osiguranje.

9 PROCES EVROPSKIH INTEGRACIJA

Pravna tekovina EU u oblasti finansijskih usluge (poglavlje 9) obuhvata pravila osnivanja, funkcionisanja i kontrole finansijskih institucija u oblastima bankarskog poslovanja, osiguranja, dopunskih penzija, investicionih usluga i tržišta hartija od vrijednosti kao i u pogledu infrastrukture finansijskog tržišta.

Vlada Crne Gore, donijela je odluku broj 06-627/4, od 21. marta 2013. godine o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj Uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje - Finansijske usluge. Navedenom odlukom, imenovana su lica zaposlena u Agenciji, sa zadatkom da izvrše sve potrebne poslove na analizi usklađenosti regulative u oblasti osiguranja sa pravnom tekovinom Evropske unije, pripreme predlog potrebne dokumentacije i učestvuju u analitičkom pregledu i ocjeni usklađenosti i izradi predloga pregovaračke pozicije za oblast osiguranja i reosiguranja, u skladu sa odlukama Vlade Crne Gore i Savjeta Agencije.

U vezi sa tim, imenovana radna grupa je prisustvovala na dva sastanka u Evropskoj Komisiji u Briselu za pomenuto poglavlje: eksplanatornom, a potom bilateralnom sastanku. Za potrebe bilateralnog sastanka predstavnici Agencije obezbijedili su detaljne informacije u pogledu trenutnog stanja i napretka u dijelu zakonodavstva, institucionalnih i administrativnih kapaciteta, a za šta su pripremljene transpozicione tabele koje prikazuju usklađenosti regulative iz oblasti osiguranja sa važećim direktivama EU, i to: 73/239/EEC – neživotna osiguranja, 2002/83/EEC – životna osiguranja, 2002/92/EEC – intermedijacija, 2005/68/EEC – reosiguranje, 2007/44/EEC – kvalifikovani imaoci, 2001/17/EEC – stečaj i likvidacija. Na pomenutom sastanaku, predstavnici radne grupe su se obavezali da će u narednom periodu preuzeti aktivnosti u dijelu usaglašavanja s pravnom tekovinom EU.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Branko Vujić

10 PRILOG

10.1 Tabela: Pregled neposrednih kontrola poslovanja društava za osiguranje u 2013. godini

NAZIV DRUŠTVA	PREDMET KONTROLE	MJERE NADZORA	POSTUPANJE PO MJERAMA NADZORA
GRAWE OSIGURANJE AD¹	Neposredna kontrola poslovanja u dijelu organizacione i kadrovske osposobljenosti Društva, pouzdanog i tačnog izvještavanja, primjene propisa u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, adekvatnosti kapitala u 2011.g i II kvartalu 2012.g.; adekvatnosti obračuna tehničkih rezervi; deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i 1/3 kapitala u 2011.g i II kvartalu 2012.g.	Rješenje o izricanju mjere (broj 02-1047/12-12 od 26. 04. 2013.g.) Rješenje o izricanju mjere (broj 02-1047/13-12 od 26. 04. 2013.g.) Mjera upozorenja (broj 02-1047/14-12 od 26. 04. 2013.g.)	Društvo je postupilo po Rješenju broj 02-1047/12-12 od 26. 04. 2013.g. Zbog nepostupanja po Rješenju broj 02-1047/13-12 od 26. 04. 2013.g Društvu je izrečena novčana kazna. Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja čiji je rok za realizaciju dospio, postupanje po ostalim nalogima biće predmet narednih kontrola.
ATLAS LIFE AD	Ciljna neposredna kontrola poslovanja u oblasti evidencije i postupka rješavanja šteta; adekvatnosti utvrđenih rezervacija za nastale prijavljene, a neriješene štete (RBNS); analiza kanala prodaje i načina zaključivanja ugovora o osiguranju.	Rješenje o izricanju mjere upozorenja (broj 02-1331/8-12 od 26. 04. 2013.g.) Mjera upozorenja (02-1331/9-12 od 26. 04. 2013.g.)	Zbog nepostupanja po Rješenju broj 02-1221/8-12 ovlašćenom aktuaru društva izrečena je mjera zabrane obavljanja djelatnosti na period od godinu dana. Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja čiji je rok za realizaciju dospio, postupanje po ostalim nalogima utvrdiće se u toku narednih kontrola.

¹ Kontrola je započeta u IV kvartalu 2012. godine, a završena je u I kvartalu 2013. godine.

MERKUR OSIGURANJE AD	Ciljna neposredna kontrola ocjene adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola, funkcije interne revizije i sistema upravljanja rizicima.	Mjera upozorenja (broj 03-253/7-13 od 28. 06. 2013.g.)	Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja.
WIENER STADTISCHE životno osiguranje AD	Ciljna neposredna kontrola ocjene adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola, funkcije interne revizije i sistema upravljanja rizicima i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.	Mjera upozorenja (broj 02-1047/14-12 od 12. 09. 2013.g.)	Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja čiji je rok za realizaciju dospio, postupanje po ostalim nalogima je u toku i utvrdiće se tokom narednih kontrola.
SAVA MONTENEGRO AD	Ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja u dijelu transakcija sa povezanim licima, pri čemu je izvršena i kontrola poslovanja dva povezana lica u Crnoj Gori.	Mjera upozorenja (broj 02-607/11-13 od 18. 11. 2013.g.)	Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja.
UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE AD	Neposredna kontrola poslovanja u dijelu: ocjene adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola, funkcije interne revizije i upravljanja rizicima, transakcija sa povezanim licima; pouzdanosti i tačnosti izvještavanja prema Agenciji za nadzor osiguranja.	Rješenje broj 02-850/8-13 od 27. 12. 2013.g. Mjera upozorenja (broj 02-850/9-13 od 27. 12. 2013.g.)	Društvo je postupilo po Rješenju broj 02-850/8-13. Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja čiji je rok za realizaciju dospio, postupanje po ostalim nalogima je u toku.

LOVĆEN OSIGURANJE AD	Ciljnu neposrednu kontrolu poslovanja u dijelu: transakcija sa povezanim licima, pri čemu je izvršena i kontrola poslovanja jednog povezanog lica u Crnoj Gori; adekvatnosti obračunatih tehničkih rezervacija i vrednovanja nekretnina.	Zapisnik o izvršenoj kontroli sačinjen je u 2014. godini.
DELTA GENERALI OSIGURANJE AD	Neposredna kontrola poslovanja u dijelu: ocjene adekvatnosti uspostavljenog sistema internih kontrola; funkcije interne revizije i upravljanja rizicima; kontrola transakcija sa povezanim licima; adekvatnost utvrđenih tehničkih rezervacija; adekvatnost kapitala i obračuna margine solventnosti; deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi i 1/3 kapitala.	Zapisnik o izvršenoj kontroli sačinjen je u 2014. godini.

10.2 Tabela: Pregled izvršenih neposrednih kontrola poslovanja društava za zastupanje i posredovanje u osiguranju

NAZIV DRUŠTVA	PREDMET KONTROLE	MJERE NADZORA	POSTUPANJE PO MJERAMA NADZORA
IN.PRO DOO ²	Neposredna kontrola poslovanja Društva u 2011. godini i za prva tri kvartala 2012. godine u cilju provjere finansijskog poslovanja i tehnologije rada u dijelu pružanja adekvatne zaštite interesa njegovih vlasnika i korisnika osiguranja u cilju utvrđivanja nivoa usklađenosti poslovanja Društva sa zakonskom regulativom, koja uređuje oblast zastupanja u osiguranju.	Mjera upozorenja (broj 02-1311/13-12 od 10. 04. 2013. godine)	Društvo je postupilo po nalogima iz mjere upozorenja čiji je rok za realizaciju dospio.
APO PLUS DOO	Neposredna kontrola poslovanja Društva u cilju provjere finansijskog poslovanja i tehnologije rada u dijelu pružanja adekvatne zaštite interesa njegovih vlasnika i korisnika osiguranja i u cilju utvrđivanja nivoa usklađenosti poslovanja Društva sa zakonskom regulativom, koja uređuje oblast posredovanja u osiguranju.	Rješenje broj 02-927/7-13 od 18. 11. 2013. godine Mjera upozorenja (broj 02-927/6-13 od 18. 11. 2013. godine)	Društvo je postupilo po tačkama Rješenja broj 02-927/7-13 čiji je rok za realizaciju dospio. Postupanje po nalogima iz mjere upozorenja je u toku.

² Kontrola je započeta u decembru 2012. godine, a završena je u I kvartalu 2013. godine.

10.3 Tabela: Pregled dostavljenih prigovora osiguranika u 2013. godini

BROJ PRIGOVORA	NAZIV DRUŠTVA NA ČIJI SE RAD ODNOSI PRIGOVOR	PREDMET PRIGOVORA	POSTUPANJE PO PRIGOVORU ³
03-32/1-13 od 21. 01. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	kolektivno osiguranje radnika	podnosilac upućen da se obrati sudu
03-79/1-13 od 01. 02. 2013.	Uniqa neživotno osiguranje AD Podgorica	osiguranje imovine od požara	podnosilac upućen da se pred redovnim sudom utvrdi osnov za dodatni iznos naknade štete
03-1138/1-13 od 06. 02. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	podnosilac upućen da se obrati sudu u cilju utvrđivanja uzroka nastanka štete
03-127/1-13 od 13. 02. 2013.	Sava Montenegro AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	isplaćen nesporni dio štete, za dalju naknadu podnosilac upućen da se obradi sudu
03-184/1-13 od 26. 02. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	osiguranje imovine od požara	podnosilac upućen da se obrati sudu – sporno mišljenje vještaka
03-99/1-13 od 05. 02. 2013.	Delta Generali osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	podnosilac upućen da se obrati sudu – nije priložio fiskalni račun
03-185/1-13 od 26. 02. 2013.	Grawe osiguranje AD Podgorica	osiguranje života	podnosilac upućen da se obrati sudu
03-189/1-13 od 27. 02. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	osiguranje od nezgode	prigovor neosnovan – prigovorom je traženo da se omogući pravo na žalbu, pa je odlukom drugostepene komisije utvrđeno da je isti neosnovan

³ U postupanju po prigovorima osiguranika i drugih korisnika osiguranja, Agencija se prvenstveno bavi provjerom poštovanja opštih zakonskih i ugovornih odredbi, kao i pravila procedure koju su uspostavila društva za osiguranje.

Pitanja tehnologije obrade šteta (precizno utvrđivanje cijene oštećenih djelova, vrednovanje dodatnih troškova, i drugi elementi koji nijesu precizno definisani propisima ili aktima društva) i postojanje pojedinačne krivice i visina doprinosa podnosioca odštetnog zahtjeva nastanku štetnog događaja, ne utvrđuju se u ovim postupcima.

03-223/1-13 od 07. 03. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	izvršeno plaćanje po naknadno dostavljenom računu
03-339/1-13 od 03. 04. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	potpisano vansudsko poravnanje
03-367/1-13 od 11. 04. 2013.	Grawe osiguranje AD Podgorica	osiguranje života	poslato obavještenje da Agencija za zaštitu podataka o ličnosti nije našla elemente prekršaja
03-404/1-13 od 22. 04. 2013.	Uniqa neživotno osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	podnosilac povukao prigovor
03-413/1-13 od 23. 04. 2013.	Sava Montenegro AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	potpisano vansudsko poravnanje
03-617/1-13 od 07. 06. 2013.	Uniqa neživotno osiguranje AD Podgorica	kasko osiguranje vozila	dodatni iznos naknade isplaćen u ponovljenom postupku
03-637/1-13 od 17. 06. 2013.	Lovćen životna osiguranja AD Podgorica	osiguranje života	dodatni iznos naknade isplaćen kod drugostepene komisije
03-865/1-13 od 09. 09. 2013.	Delta Generali osiguranje AD Podgorica	materijalna šteta - nejasan osnov	obustavljena procedura iz razloga nedostavljanja dokumentacije
03-1137/1-13 od 13. 11. 2013.	Delta Generali osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	isplaćen dodatni iznos na ime radnih sati
03-1152/1-13 od 19. 11. 2013.	Lovćen osiguranje AD Podgorica	kolektivno osiguranje od nezgode	isplaćen dodatni iznos na osnovu odluke drugostepene komisije i sporazuma o poravnanju
03-1233/1-13 od 19. 12. 2013.	Uniqa neživotno osiguranje AD Podgorica	osiguranje od autoodgovornosti	obustavljena procedura usljed nedostavljanja dodatne dokumentacije